

Rada Główna
Związku Zawodowego
Prokuratorów i Pracowników Prokuratury
Rzeczypospolitej Polskiej

Biuro Rady Głównej ZZPiPP RP: Prokuratura Apelacyjna w Katowicach
ul Wita Stwosza 31, 40-042 Katowice, tel. 253 10 35, fax 032/253 10 20
internet: www.prokuratura-zz.pl e-mail: biuro@prokuratura-zz.pl,

RG 22/11

Katowice, dnia 24 marca 2011 r.

Pan
Grzegorz Schetyna
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Postępujące od przełomu lat 80/90-tych XX wieku przemiany polityczno – gospodarcze zaowocowały uchwaleniem, w dniu 2 kwietnia 1997 roku, Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Wcześniejsze prace nad jej projektem, wskutek sporów pośród szeroko pojętej „konstytuanty”, wykluczyły z niej prokuraturę, choć nikt nie negował potrzeby jej istnienia. Konstytucja jest najważniejszym aktem prawnym Rzeczypospolitej Polskiej, określającym standardy i podstawy prawne funkcjonowania państwa polskiego, stanowiącym jednocześnie legalne źródło prawa. Zgromadzenie Narodowe, uchwalając Konstytucję, zawarło w niej podstawowe zasady regulujące sposób tworzenia i działanie instytucji o ważnym, ogólnopolskim charakterze, w tym Sejmu i Senatu, Prezydenta R.P., samorządu terytorialnego, sądów i trybunałów oraz organów kontroli państwowej i ochrony prawa. Zarówno standardy konstytucyjne, jak też systematyka tego aktu prawnego, wskazują na pilną potrzebę zamieszczenia w niej przepisów o znaczeniu ustrojowym, niezbędnych dla bytu i funkcjonowania Prokuratury. Prokuratura pozostaje bowiem jedynym, o takim znaczeniu dla porządku prawnego podmiotem, który przy tworzeniu tego aktu prawnego, został pominięty. Zresztą, pomimo celowości uchwalenia nowej ustawy o prokuraturze, organ ten

w dalszym ciągu podstawę swego istnienia bierze z wielokrotnie nowelizowanej ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. Z przepisów tej ustawy oraz przepisów innych, o fundamentalnym znaczeniu dla porządku prawnego, aktów prawnych (m.in.: Kodeksu postępowania karnego, Kodeksu postępowania cywilnego, Kodeksu postępowania administracyjnego, Prawa o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, itd.) wynika dość jednoznacznie, iż instytucja prokuratury jest przez ustawodawcę postrzegana w krajowym porządku prawnym jako gwarant praworządności i stróż interesu publicznego. To prokurator jest jedynym podmiotem zdolnym do występowania w charakterze oskarżyciela publicznego w każdej sprawie, jemu też zlecono „czuwanie nad ściganiem przestępstw”, które konkretyzuje się poprzez samodzielne prowadzenie postępowań przygotowawczych oraz szeroko pojęty nadzór nad postępowaniami przygotowawczymi prowadzonymi przez inne uprawnione organy (Policję, Straż Graniczną, organy skarbowe, itd.). Prokuratura, choć jej działalność bywa postrzegana poprzez sprawy karne, realizuje również w szerokim zakresie inne czynności. Godzi się bowiem przypomnieć, iż poza lubianą przez media problematyką karną, w gestii Prokuratury pozostają także sprawy cywilne (w tym rodzinne) i administracyjne, w których prokurator, poza stronami właściwymi dla danego stosunku i niezależnie od ich woli, jest upoważniony do wszczynania postępowania przed właściwymi sądami lub organami administracji, przyłączania się do pozostającego w biegu postępowania, składania wniosków dowodowych, zaskarżania orzeczeń zapadłych w tych sprawach w sposób właściwymi procedurami przewidziany. Tego rodzaju kompetencji nie posiada żaden inny organ państwa polskiego. Niewątpliwym wyrazem zaufania ustawodawcy do prokuratora jest też przyznanie mu kompetencji o znacznie szerszym, niż dla stron, spektrum możliwości, chociażby w sprawach o prawa stanu (sprawy z zakresu ojcostwa i macierzyństwa oraz aktów stanu cywilnego). Taki stan prawny, pomimo wielu nowelizacji Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, nie uległ zmianie, co więcej ustawodawca często wskazuje na prokuratora, jako na podmiot, który w określonych, a „wrażliwych” publicznie sprawach powinien uczestniczyć, czego przykładem może być zmiana przepisów dotyczących rejestracji w Krajowym Rejestrze Sądowym „reaktywowanych” przedwojennych spółek. Warto również wspomnieć o mających „extraordynaryjny” charakter kompetencjach Prokuratora Generalnego, który poza normalnym biegiem postępowania, już po jego zakończeniu może wzruszyć prawomocne postanowienie o umorzeniu postępowania w fazie *ad personam*, wnieść kasację od każdego prawomocnego orzeczenia sądu kończącego postępowanie w sprawie karnej, wnieść skargę kasacyjną lub skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia w sprawie cywilnej, skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia wojewódzkiego sądu administracyjnego lub wyjątkowo –

orzeczenia N.S.A., a wkrótce - w sprawach odszkodowawczych Skarbu Państwa przeciwko urzędnikom państwowym. Wskazane powyżej kompetencje prokuratora czynią z instytucji prokuratury bodaj jeden z najważniejszych podmiotów obrotu prawnego w Polsce. Ranga urzędu prokuratorskiego powinna zatem znaleźć odpowiednie odzwierciedlenie w regulacjach prawnych o konstytucyjnym charakterze. Prokuraturze, jako podmiotowi publicznego obrotu prawnego, organowi, do którego ustrojowych kompetencji należy ochrona praworządności, należy „przyznać” konstytucyjny status, tak by umocowanie prokuratora do podejmowania działań wynikało z samej ustawy zasadniczej, a status prokuratora był wynikiem przyznanych mu kompetencji i ustrojowej niezależności.

Konstytucyjne określenie organów wykonujących wymiar sprawiedliwości jest niezbędne dla ustroju demokratycznego państwa. Konstytucja RP w art. 2 statuuje, że Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym. Zaufanie obywatela do państwa prawnego realizowane jest między innymi z punktu widzenia nie tylko prawidłowego, ale przede wszystkim niezależnego, niezawisłego organu wymiaru sprawiedliwości. Na arenie międzynarodowej państwo prawa oceniane jest przez pryzmat przestrzegania praw swobód i wolności obywatelskich. Nie bez znaczenia jest konstytucyjne prawo obywatela do Sądu oraz prawo do rzetelnego procesu karnego. W myśl art.10 ust. 1 Konstytucji ustrój Rzeczypospolitej Polskiej opiera się na rozdziale, ale i równowadze władzy ustawodawczej, wykonawczej i sądowniczej. Natomiast art. 173 Konstytucji określa, że władzę sądowniczą sprawują sądy i trybunały, odrębne i niezależne od innych organów władzy, a zatem takie ukształtowanie władzy sądowniczej w ujęciu podmiotowym ma zapewnić właściwe jej sprawowanie. Niezależność organów wymiaru sprawiedliwości to gwarancja przestrzegania praw i swobód wolności obywatelskich.

Standard rzetelnego procesu karnego, wyznaczony orzecznictwem Sądu Najwyższego, wymaga od organów procesowych, aby dla społeczeństwa było oczywiste to, że z pełnym obiektywizmem organy sądowe dążą do ustalenia prawdy materialnej i wydania sprawiedliwego orzeczenia. Zasada rządów prawa oraz pojęcie rzetelnego procesu zakazują wszelkich ingerencji w wymiar sprawiedliwości z zamiarem wpływu na konkretne rozstrzygnięcie. W tym kontekście należy spojrzeć na znaczenie postępowania karnego na etapie postępowania przygotowawczego i na rolę prokuratora w realizacji zdobyczy cywilizacyjnej, jaką jest prawo obywatela do sądu. Zauważyć należy, że w polskim systemie prawnym, począwszy od 1998 roku, coraz częściej sądy wydają wyroki w tzw. trybie konsensualnym, zatem bez przeprowadzenia rozprawy głównej, a

jedynie w oparciu o dowody zgromadzone w postępowaniu przygotowawczym. Zakres wydawania wyroków w tym trybie, zgodnie z proponowanymi zmianami, ma być rozszerzony. W tym kontekście, rzetelny proces karny odnosi się nie tylko do postępowania sądowego, ale przede wszystkim do postępowania przygotowawczego. Rzetelny proces karny, to rzetelne postępowanie przygotowawcze prowadzone bądź nadzorowane przez prokuratora niezależnego od nacisków politycznych. Jak wskazuje doświadczenie, takie rozwiązanie sprzyja trafności i szybkości represji karnej. Prokuratura nie może być traktowana, jako oręż w walce politycznej, służący realizacji partykularnych interesów grup nacisku. To prokurator ma stać na straży praworządności, ale aby mógł wykonać w sposób prawidłowy swoje ustawowe zadania, musi on być niezależny przede wszystkim od władzy wykonawczej.

Należy zauważyć, że regułą europejskich państw demokratycznych jest brak zależności między prokuraturą, a władzą ustawodawczą. Pierwszym krokiem w realizacji niezależnej Prokuratury było rozdzielenie w 2010 r. funkcji Ministra Sprawiedliwości i Prokuratora Generalnego. Biorąc pod uwagę tradycję polskiego konstytucjonalizmu i znaczenie ustrojowe, koniecznym jest usytuowanie prokuratury w Konstytucji w systemie organów władzy sądowniczej. Rozwiązania ustrojowe, w których określono rolę prokuratury, jako organu konstytucyjnego, funkcjonują między innymi, w Hiszpanii, Holandii, Francji, a także w Czechach i na Łotwie. Takie konstytucyjne usytuowanie prokuratury stwarza jej niezależność od innych władz. Prokuratura i prokurator nie mogą być postrzegani jedynie, jako tzw. „śledczy”, co funkcjonuje w języku publicystycznym. Nie można przecież zapomnieć o roli prokuratora w postępowaniu przed innymi organami sądowniczymi, w tym przed Trybunałem Konstytucyjnym. Wzrasta znaczenie polskiej prokuratury w międzynarodowym ściganiu karnym, a tym samym wśród organów procesowych innych państw. Prokurator to strażnik przestrzegania konstytucyjnych praw, swobód i wolności obywatelskich, a zgodnie z art. 2 ustawy o Prokuraturze, zadaniem prokuratury jest strzeżenie praworządności oraz czuwanie nad ściganiem przestępstw. Celową wydaje się zatem modyfikacja polskiego systemu organów państwowych, z konieczną restytucją miejsca Prokuratury w Konstytucji i właściwej ustrojowej pozycji Prokuratora Generalnego. Takie ustrojowe usytuowanie Prokuratury w Konstytucji zagwarantować wzmocnienie roli Prokuratury oraz przyczynić się do lepszego funkcjonowania państwa prawnego.

Z wielkim zadowoleniem przyjmujemy przedstawione Sejmowi propozycje zmian do rozdziału VIII Konstytucji, zaproponowane przez Prokuratora Generalnego Andrzeja Seremeta.

Nie sposób w tym miejscu pominąć poparcia, jakie dla tej inicjatywy wyraziła Krajowa Rada Prokuratury. Doceniając te działania, Związek Zawodowy Prokuratorów i Pracowników Prokuratury RP, jako największa organizacja przedstawicielska działająca w Prokuraturze, zwraca się do Pana Marszałka Sejmu RP i Pana Marszałka Senatu RP o podjęcie wszelkich możliwych działań mających na celu konstytucjonalizację Prokuratury, deklarując przy tym pełne poparcie dla prowadzonych w Parlamencie prac nad taką zmianą Konstytucji, która zapewni Prokuraturze należne jej miejsce wśród innych, wskazanych w Konstytucji organów państwowych.

Przewodniczący Prezydium
Rady Głównej ZZPiPP RP

/Mariusz Gózd/

Do wiadomości:

- Pan Prezydent RP
- Pan Marszałek Senatu
- Pan Prokurator Generalny
- Pan Przewodniczący Krajowej Rady Prokuratury
- Przewodniczący Klubów Poselskich Sejmu RP
- Pan Przewodniczący Sejmowej Komisji Nadzwyczajnej do rozpatrzenia poselskich projektów ustaw o zmianie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej
- Pan Prezes Stowarzyszenia Komitet Obrony Prokuratorów
- Pani Prezes Stowarzyszenia Prokuratorów Ad Vocem
- Pan Prezes Stowarzyszenia Prokuratorów RP
- Prokuratorzy Apelacyjni, Okręgowi, Rejonowi i podległa kadra prokuratorska